YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
5 päivänä kesäkuuta 1997 *

Asiassa C-41/96,

jonka Landgericht Hamburg (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

VAG-Händlerbeirat eV

vastaan

SYD-Consult

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan sekä perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta moottoriajoneuvojen jälleenmyyntiä ja huoltopalveluja koskevien sopimusten ryhmiin 12 päivänä joulukuuta 1984 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 123/85 (EYVL 1985, L 15, s. 16) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja G. F. Mancini sekä tuomarit J. L. Murray, G. Hirsch, H. Ragnemalm ja R. Schintgen (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: G. Tesauro,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— VAG-Händlerbeirat eV, edustajinaan asianajaja D. Kunath, Franfurt am Main, ja asianajaja R. Bechtold, Stuttgart,

— SYD-Consult, edustajinaan asianajajat W. Loseries ja S. Fedder, Hampuri,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö C. de Salins ja saman osaston tehtävään määrätty R. Loosli-Surrans,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet K. Wiedner ja F. E. González-Díaz,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan VAG-Händlerbeirat eV:n, SYD-Consultin ja komission 10.12.1996 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.2.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Landgericht Hamburg on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 4.10.1995 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 13.2.1996, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen, joka koskee perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta moottoriajoneuvojen jälleenmyyntiä ja huoltopalveluja koskevien sopimusten ryhmiin 12 päivänä joulukuuta 1984 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 123/85 (EYVL 1985, L 15, s. 16, jäljempänä asetus N:o 123/85) mukaisen poikkeuksen kohteena olevan valikoivan jakelujärjestelmän aukottomuutta sen edellytyksenä, että järjestelmään voidaan vedota kolmansia vastaan.

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa Volkswagen AG:n (jäljempänä VW) jakeluverkostoon hyväksyttyjen saksalaisten yksinmyyjien yhdistys VAG-Händlerbeirat eV (jäljempänä VAG) on nostanut SYD-Consult-yhtiötä vastaan kanteen vilpillisestä kilpailusta.

3 VW myy valmistamiaan autoja Euroopan unionin alueella yksinomaan jakeluverkostoon hyväksyttyjen yksinmyyjien välityksellä, ja nämä käyvät kauppaa suoraan kuluttajien kanssa. Yksinmyyjien allekirjoittamissa jälleenmyyntisopimuksissa määrätään muun muassa siitä, että ne eivät saa myydä uusia ajoneuvoja sellaisille jälleenmyyjille, joilla ei ole jälleenmyyntisopimusta VW:n kanssa.

4 Vaikka SYD-Consultilla ei ole tällaista voimassa olevaa jälleenmyyntisopimusta, se myy Saksassa uusia VW-merkkisiä ajoneuvoja, jotka se ostaa jakeluverkostoon hyväksytyiltä yksinmyyjiltä Italiasta ja tuo ne uudelleen Saksaan. Koska myyntihinnat ovat Italiassa selvästi alemmat kuin Saksassa, SYD-Consult kykenee tarjoamaan ajoneuvoja saksalaisille asiakkailleen alempaan hintaan kuin saksalaiset yksinmyyjät.

5 VAG on vedonnut Landgericht Hamburgissa SYD-Consultin toiminnan lopettamiseksi nostamassaan vilpillistä kilpailua koskevassa kanteessa siihen, että VW on luonut Euroopan unionin sisällä valikoivan jakelujärjestelmän, jota koskee asetuksen N:o 123/85 mukainen poikkeus, ja että SYD-Consult on hankkinut kyseiseen järjestelmään kuuluvia uusia autoja käyttämällä hyväkseen italialaisten yksinmyyjien sopimusrikkomusta ja saanut näin perusteettoman kilpailuedun, joka on kielletty *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*in (vilpillistä kilpailua koskeva Saksan laki, jäljempänä UWG) 1 §:ssä.

6 SYD-Consult on kansallisessa tuomioistuimessa antamassaan vastineessa lähinnä todennut, ettei VW:n valikoiva jakelujärjestelmä ole aukoton, joten asiaa koskevan Saksan oikeuskäytännön mukaan UWG:n 1 §:n rikkomista koskevat edellytykset eivät ole täyttyneet. Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että tämän oikeuskäytännön mukaan sillä, että valikoivaan jakelujärjestelmään kuulumattomat kolmannet osapuolet hankkivat ja myyvät jakelujärjestelmään kuuluvia tavaroita, rikotaan UWG:n 1 §:ää ainoastaan silloin, jos järjestelmä on oikeudellisesti pätevä ja aukoton sekä teoriassa että käytännössä.

7 VAG on vastannut tähän, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-376/92, Cartier, 13.1.1994 antamassaan tuomiossa (Kok. 1994, s. I-15) todennut tätä asiaa

koskevan Saksan oikeuskäytännön olevan ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa ja että tämän vuoksi on yhteisön oikeuden täydellisen ja yhdenmukaisen soveltamisen periaatteen vastaista, että valikoivan jakelujärjestelmän aukottomuus voisi edes vilpillistä kilpailua koskevan Saksan lain mukaan olla sen edellytys, että kolmatta osapuolta vastaan voidaan nostaa kanne.

8 Koska Landgericht Hamburg on katsonut käsiteltävänään olevan asian ratkaisun riippuvan kyseisen tuomion tulkinnasta ja sen sovellettavuudesta käsiteltävän tapauksen tosiseikkoihin, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Kun otetaan huomioon asiassa C-376/92, Metro-SB-Märkte GmbH & Co. KG vastaan Cartier S. A. 13.1.1994 annettu yhteisöjen tuomioistuimen tuomio, onko Saksan kansallisen oikeuden soveltaminen yhteisön oikeuden ja erityisesti yhteisön oikeuden täydellistä ja yhtenäistä soveltamista koskevan periaatteen mukaista, kun kansallista oikeutta voidaan luonnehtia seuraavasti:

Kolmansia osapuolia, jotka kuulumatta sellaiseen valikoivaan jakelujärjestelmään, johon komission ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella ei sovelleta ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa, hankkivat tähän järjestelmään kuuluvia tuotteita, voidaan tuomioistuimessa vaatia lopettamaan näiden tuotteiden jälleenmyynti ainoastaan, jos valikoiva jakelujärjestelmä on *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*in (UWG, vilpillisestä kilpailusta annettu Saksan laki) 1 §:ssä säädettyjen muiden edellytysten lisäksi aukoton; onko kysymykseen vastattava eri tavalla riippuen siitä, onko valikoiva jakelujärjestelmä aukoton vain teoriassa vai sekä teoriassa että käytännössä."

9 Kansallinen tuomioistuin haluaa tällä kysymyksellään lähinnä saada selville, onko perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan määräyksiä ja asetuksen N:o 123/85 säännöksiä tulkittava siten, että vilpillistä kilpailua koskevan kansallisen oikeuskäytännön soveltaminen on ristiriidassa näiden määräysten ja säännösten kanssa, jos valikoivaan jakelujärjestelmään voidaan sen mukaan vedota kolmansia vastaan ainoastaan siinä tapauksessa, että järjestelmä on aukoton, vaikka järjestelmää koskee poikkeus kyseisten määräysten ja säännösten mukaisesti.

10 Jotta kysymykseen voitaisiin vastata, on aluksi täsmennettävä, että ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että VAG:n tarkoittama Saksan oikeuskäytäntö on muodostunut sellaisten riita-asioiden yhteydessä, joissa tietyn hyödykkeen valmistajat vaativat hyväksyttyjä jälleenmyyjiä noudattamaan sopimusvelvoitteitaan, ja oikeuskäytäntö perustuu siihen ajatukseen, että hyväksyttyä jälleenmyyjää voidaan vaatia noudattamaan velvoitteitaan ainoastaan siinä tapauksessa, että valikoiva jakelujärjestelmä on kaikilta osin aukoton, jotta kolmannet osapuolet eivät voisi kilpailla vilpillisesti hyväksytyn jälleenmyyjän kanssa.

11 Tämän oikeuskäytännön mukaan valikoiva jakelujärjestelmä ei siis sido sopimuspuolia eikä siihen voida vedota kolmansia vastaan muutoin kuin silloin, kun järjestelmä on ehdottoman aukoton, missä tapauksessa kolmannen osapuolen, joka on onnistunut hankkimaan järjestelmään kuuluvia tuotteita, oletetaan hyötyneen hyväksytyn jälleenmyyjän sopimusrikkomuksesta.

12 Toiseksi on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Cartier antamansa tuomion 28 kohdassa todennut, ettei valikoivan jakelujärjestelmän aukottomuus ole yhteisön oikeuden kannalta sen pätevyyden edellytys. Tämä toteamus perustuu erityisesti siihen näkemykseen, jonka mukaan arvioitaessa sopimuksen lainmukaisuutta perustamissopimuksen 85 artiklan kannalta ei ole tarpeen selvittää, täyttyvätkö ne edellytykset, joiden perusteella sopimukseen voidaan vedota kolmansia osapuolia vastaan nostettaessa kanne vilpillisestä kilpailusta (24 kohta).

13 Tämän perusteella sellainen valikoiva jakelujärjestelmä, joka ei ole aukoton ja johon vilpillistä kilpailua koskevan kansallisen oikeuskäytännön nojalla ei siis voida vedota kolmansia vastaan, voi olla pätevä perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan kannalta.

14 Näin ollen edellä mainitun asiassa Cartier annetun tuomion perusteella ei voida päätellä, että vilpillistä kilpailua koskeva kansallinen oikeuskäytäntö, jonka mukaan sellaiseen valikoivaan jakelujärjestelmään, joka ei ole aukoton, ei voida vedota kolmansia vastaan, olisi ristiriidassa perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan määräysten kanssa.

15 Kolmanneksi on tärkeää huomata, että sen, mikä koskee perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan määräyksiä, on sitä suuremmalla syyllä koskettava perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan määräyksiä tai perustamissopimuksen kyseisen määräyksen soveltamista sopimusten ryhmiin tai yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin koskevan komission asetuksen, kuten asetuksen N:o 123/85, säännöksiä.

16 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi muistuttanut asiassa C-226/94, Grand garage albigeois ym., 15.2.1996 antamassaan tuomiossa (Kok. 1996, s. I-651, 15 kohta) ja asiassa C-309/94, Nissan France ym., 15.2.1996 antamassaan tuomiossa (Kok. 1996, s. I-677, 15 kohta), asetuksessa N:o 123/85 perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohtaa soveltavana asetuksena ei säädetä sellaisia pakottavia säännöksiä, jotka vaikuttaisivat suoraan sopimuslausekkeiden pätevyyteen tai sisältöön taikka velvoittaisivat sopimuspuolia mukauttamaan sopimuksen sisältöä; tässä asetuksessa annetaan ainoastaan moottoriajoneuvoalan taloudellisille toimijoille tiettyjä mahdollisuuksia laatia jälleenmyyntiä ja huoltopalveluja koskevat sopimukset siten, että huolimatta niihin sisältyvistä tietynlaisista yksinoikeus- ja kilpailukieltolausekkeista nämä sopimukset voivat jäädä 85 artiklan 1 kohdan kiellon ulkopuolelle.

17 Näiden kahden tuomion perusteella (20 kohta) asetusta N:o 123/85 ei voida tulkita siten, että sen mukaan tietyn automerkin viralliseen jakeluverkostoon kuulumaton liikkeenharjoittaja, joka ei ole tämän asetuksen 3 artiklan 11 kohdassa tarkoitettu valtakirjan saanut välittäjä, ei saa hankkia tätä merkkiä olevia uusia ajoneuvoja rinnakkaistuonnilla eikä harjoittaa näiden ajoneuvojen itsenäistä markkinointia

(ks. viimeksi vastaavasti asia C-128/95, Fontaine ym., tuomio 20.2.1997, 17 kohta, Kok. 1997, s. I-967).

18 Lopuksi, kuten yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Fontaine antamassaan tuomiossa (13 ja 16 kohta) vielä todennut, perustamissopimuksen 85 artiklaa soveltavana asetuksena asetus N:o 123/85 koskee ainoastaan tavarantoimittajien ja näiden hyväksyttyjen jälleenmyyjien välisiä sopimussuhteita siten, että asetuksessa vahvistetaan edellytykset, joiden täyttyessä tavarantoimittajia ja mainittuja jälleenmyyjiä sitovat sopimukset ovat perustamissopimuksen kilpailua koskevien määräysten mukaisia, eivätkä sen säännökset voi vaikuttaa kolmansien henkilöiden eivätkä varsinkaan jakeluverkostoon kuulumattomien liikkeenharjoittajien oikeuksiin ja velvollisuuksiin suhteessa autojen valmistajien ja näiden yksinmyyjien välisiin sopimuksiin.

19 Kaiken edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, ettei perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan määräyksiä eikä asetuksen N:o 123/85 säännöksiä saa tulkita siten, että vilpillistä kilpailua koskevan kansallisen oikeuskäytännön soveltaminen olisi ristiriidassa näiden määräysten ja säännösten kanssa, jos valikoivaan jakelujärjestelmään voidaan sen mukaan vedota kolmansia vastaan ainoastaan siinä tapauksessa, että järjestelmä on aukoton, vaikka järjestelmää koskee poikkeus kyseisten määräysten ja säännösten mukaisesti.

Oikeudenkäyntikulut

20 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Landgericht Hamburgin 4.10.1995 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan määräyksiä ja perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta moottoriajoneuvojen jälleenmyyntiä ja huoltopalveluja koskevien sopimusten ryhmiin 12 päivänä joulukuuta 1984 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 123/85 säännöksiä ei saa tulkita siten, että vilpillistä kilpailua koskevan kansallisen oikeuskäytännön soveltaminen olisi ristiriidassa näiden määräysten ja säännösten kanssa, jos valikoivaan jakelujärjestelmään voidaan sen mukaan vedota kolmansia vastaan ainoastaan siinä tapauksessa, että järjestelmä on aukoton, vaikka järjestelmää koskee poikkeus kyseisten määräysten ja säännösten mukaisesti.

Mancini Murray Hirsch

Ragnemalm Schintgen

Julistettiin Luxemburgissa 5 päivänä kesäkuuta 1997.

R. Grass G. F. Mancini

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja